

Directoraat-generaal Agro
Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn

Kenmerk
DGA-DAD / 20170879

3. De mest van niet-besmette bedrijven afvoeren als uit de early warning (EW) blijkt dat het bedrijf niet besmet is; de mest van besmette bedrijven afvoeren als uit informatie van RIVM en Wageningen Bioveterinary Research (WBVR) blijkt na hoeveel tijd virus in mest niet meer levensvatbaar is.
4. De sector mee laten betalen aan een verlenging van de EW en de serologische screening. Er wordt nog uitgewerkt of een DGF heffing als bijdrage aan de ruiming mogelijk is.

Indien u daar prijs op stelt wordt u maandag of dinsdag hierover bijgepraat door

(10)(2e)

(10)(2e)

en (10)(2e)

(10)(2e)

Toelichting

1. Fokverbod

De nertsen hebben net gejongd en kunnen pas weer volgend voorjaar worden gedekt. Een fokverbod nu dient dus geen enkel doel.

2. Bedrijfsmatig gehouden konijnen

Konijnen worden ook in grote aantallen bedrijfsmatig gehouden en kunnen worden besmet en lijken daarmee op nertsen. Daarom ligt het voor de hand eenzelfde beleid te voeren als een besmetting op een konijnenbedrijf wordt vastgesteld. Het advies is om dit voorstel inclusief bijbehorende maatregelen voor advies aan het DBZ voor te leggen. Na hun advies volgt dan definitieve besluitvorming over maatregelen bij de vondst van een besmet bedrijf. Vooruitlopend op het advies van het DB-Z zal al een aantal maatregelen worden voorbereid zoals: dodingsmethode (NVWA), waardetabel laten maken, strategie om welzijnsproblemen bij vervoersverboden (verdacht, besmet bedrijf en eventueel landelijk vervoersverbod) te voorkomen, doden konijnen op bedrijf en gekanaliseerde afvoer naar slachthuis en EW systematiek. Er loopt nu een vrijwillige screening om te kijken of er bij konijnen besmettingen zijn. Het is wenselijk alle circa 40 bedrijven in Nederland te onderzoeken, gezien bovenstaande. Dat kan alleen als de ziekte wordt aangewezen op grond van artikel 15 van de Gwwd (artikel 15 lid 2 a en 2c).

3. Mest

De mestopslag op nertsenbedrijven raakt vol en er moet op korte termijn een oplossing komen. Mest van niet-besmette bedrijven kan veilig worden afgevoerd en via de normale wijze verwerkt of aangewend, als blijkt dat bedrijven gedurende twee opeenvolgende EW inzendingen negatief zijn. Dit kan een algemene regel zijn. Voor de mest van besmette bedrijven wordt per bedrijf gekeken of de mest veilig kan worden afgevoerd. Dit regelt de NVWA per bedrijf met een ontheffing. De informatie van WBVR en RIVM worden gebruikt om een risico-inschatting te maken. Naar verwachting moet volgende week de mest op een aantal niet-besmette bedrijven wel worden afgevoerd.

4. DGF.

De EW en screening wordt nog langere tijd voortgezet. Er is afgesproken met de Gezondheidsdienst voor Dieren dat de monitoring in de huidige vorm nog met twee weken wordt verlengd. De EW wordt daarna waarschijnlijk wel iets minder intensief, zonder toe te geven op de gevoeligheid van het systeem. De screening dient dan als vangnet en wordt nog enkele malen uitgevoerd om bedrijven op te pikken die mogelijk niet uit de EW komen. In het voorstel dat

Directoraat-generaal Agro
Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn

Kenmerk
DGA-DAD / 20170879

wordt uitgewerkt zal de financiering ook worden meegenomen (niet via het DGF maar door bijvoorbeeld de nertsenhouders de rekening van de testkosten te sturen). Het streven is om een 50%-50% overheid-sector verdeling te maken. Dat is bij andere verplichte monitoringsprogramma's vaak ook de verdeelsleutel.

Bijlage 2: Notitie Beleid SARS-CoV-2 konijnenbedrijven

18 juni 2020

Aanleiding

Uit onderzoek is gebleken dat konijnen ook gevoelig zijn voor SARS-CoV-2. Daarom is er gestart met serologisch onderzoek dat wordt uitgevoerd door de GD op 17 van de 40 konijnenbedrijven in de regio van de besmette nertsbedrijven en met de meeste humane besmettingen. Van de 40 konijnenbedrijven zit de helft onder, en de helft boven de rivieren. De structuur van de konijnenhouderij komt in grote lijnen overeen met de structuur van de nertsbedrijven. Echter met het verschil dat de konijnen in een afgesloten stal worden gehouden met mechanische ventilatie. In deze notitie wordt voorgesteld hoe we met een positief resultaat uit de serologische screening om gaan.

Advies ter voorbereiding op mogelijk besmette bedrijven

- Ter voorbereiding op mogelijke besmette konijnenbedrijven adviseert het GBT u een advies te vragen aan het DB-Z met betrekking tot het beleid omtrent besmette konijnenbedrijven.
 - De inschatting nu is dat het risico van reservoirvorming gesteld kan worden op basis van het OMT-Z advies van 3 juni 2020. Hierin is aangegeven dat door de aanwas van nieuwe dieren er een haard kan ontstaan waarin SARS-CoV-2 lang kan blijven circuleren met alle risico's van dien. Voedsters krijgen meerdere keren per jaar nieuwe jongen (+/-10 stuks per worp, draagtijd 30 dagen) en er is een voortdurende aanwas van nieuwe vatbare dieren. Het GBT adviseert u echter om een advies te vragen aan het DB-Z om de maatregelen steviger te onderbouwen.
- Het GBT adviseert u ook om SARS-CoV-2 bij konijnen aan te wijzen als besmettelijke dierziekte op basis van artikel 15, eerste lid, in samenhang met het tweede lid, onderdeel c, van de Gezondheids- en welzijnswet (Gwwd) voor dieren.
 - Dit kan op basis van een onderzoek van Erasmus MC dat nog niet is gepubliceerd, maar waaruit aanwijzingen naar voren komen waaruit blijkt dat ook konijnen een subklinische infecties kunnen doormaken.

Advies m.b.t. besmette bedrijven

- Ik adviseer u in geval van een besmet konijnenbedrijf om dezelfde lijn te hanteren als bij besmette nertsbedrijven met vier aanvullingen:
 - Beleidslijn Nertsen:
 - Het ruimen van besmette bedrijven
 - Het instellen van een vervoersverbod voor konijnen en mest van konijnen
 - Een bezoekersverbod instellen
 - De screening uitbreiden naar alle konijnenbedrijven in Nederland.
 - Het bemonsteren en op het bedrijf houden van mogelijk aanwezige katten.
 - Aanvullingen:
 - Uitzondering vervoersverbod voor slacht van konijnen van negatieve bedrijven;
 - Het instellen van een beschermingszone rondom het bedrijf;
 - Het nemen van luchtmonsters
 - Doden van konijnen op verdachte bedrijven als welzijnsproblemen dreigen (afhankelijk van hoe snel de ruiming plaats kan vinden);

Kernpunten

Verdenking

- Wanneer uit het serologisch onderzoek van de GD positieve ELISA resultaten komen, is het bedrijf officieel verdacht.
- Het bedrijf gaat op slot. Het konijnenbedrijf mag dan geen dieren en mest aan- of afvoeren, totdat verdere onderzoeksresultaten duidelijkheid geven.
- Er zal uit voorzorg een beschermingszone in straal rondom het bedrijf ingesteld worden van 400 meter. Dit omdat konijnenstallen in tegenstelling tot nertsstallen voorzien zijn van mechanische ventilatie.

- In verband met de mechanische ventilatie zullen er luchtmonsters buiten de stal genomen worden.
- De NVWA zal officiële monsters bij de konijnen afnemen voor onderzoek bij WBVR.

Definitie besmet bedrijf (zelfde definitie als bij nertsen)

- Een konijnenbedrijf is besmet met SARS-CoV-2 als door middel van laboratoriumonderzoek, uitgevoerd door Wageningen Bioveterinary Research op een van dat bedrijf genomen representatief aantal ambtelijk monsters SARS-CoV-2, SARS-CoV-2 antilichamen, en/of RNA van SARS-CoV-2 is aangetoond.
- Voordat een bedrijf besmet verklaard kan worden zal SARS-CoV-2 bij konijnen worden aangewezen als een besmettelijke dierziekte.

Beleid besmet bedrijf

- Het besmette bedrijf wordt geruimd. De dieren zullen op het bedrijf zelf en in de stal worden gedood en vervolgens naar een destructor worden afgevoerd. De NVWA is op het moment de precieze werkwijze aan het uitzoeken
- Dieren zullen zoals bij andere uitbraken van besmettelijke dierziekten worden vergoed. Het opstellen van waardetabellen en wijze van vergoeding wordt nog uitgewerkt.

Landelijke maatregelen

- Een vervoersverbod voor konijnen in te stellen;
- Een bezoekersregeling in te stellen;
- Een screening van alle konijnenbedrijven in Nederland in te stellen.

Beleid niet besmet bedrijf

- Met de sector zal op korte termijn al worden besproken om konijnenhouders te adviseren persoonlijke beschermingsmaatregelen te gebruiken bij het werken met konijnen.
- Het advies is om de slachtrijpe dieren van negatieve bedrijven af te voeren naar de slacht omdat er geen risico is voor volksgezondheid. Er zal een testregime worden ontwikkeld om te kunnen garanderen dat de bedrijven vrij zijn bij afvoer.
- De NVWA zou in deze gevallen het transport onder specifieke voorwaarden toe kunnen staan.
- Er zal onderzocht worden of de slachthuizen in België deze dieren willen aanvoeren (er zijn geen slachthuizen in NL).
- Mochten deze slachthuizen geen Nederlandse konijnen meer accepteren na de vondst van een besmet konijnenbedrijf, kunnen er mogelijk toch welzijnsproblemen ontstaan op niet-besmette bedrijven. Mocht dat het geval zijn, dan is het advies om deze dieren te doden (welzijnsopkoop of kosten boer?).
- De minister van VWS wordt geadviseerd de volgende maatregelen op te leggen aan konijnenhouders:
 - Bij COVID-achtige klachten laat een konijnenhouder zich testen;
 - Indien de test positief is gaat de geïnfecteerde in isolatie en de rest van het gezin in quarantaine;
 - Indien mogelijk verzorgt iemand buiten het gezin de konijnen met gebruik van PBM's;
 - Indien dit niet mogelijk is verzorgt iemand uit het gezin (bij voorkeur iemand zonder klachten) de konijnen met gebruik van PBM's.

Toelichting

Aangezien het om een nieuwe dierziekte gaat, is er nog geen test voor SARS-CoV-2 antistoffen bij konijnen. Deze is in ontwikkeling en de resultaten van de screening worden vóór begin juli verwacht. Om deze zelfde reden is er ook nog geen crisisdraaiboek voor SARS-CoV-2 bij konijnen. Indien dit nodig is, volgen we de beleidslijn bij besmette nertsen en niet besmette nertsen. Voor de definitie van een besmet konijnenbedrijf hanteren we dezelfde definitie als voor een besmet nertsenbedrijf. Met daarbij dezelfde overwegingen als het gaat om het aanwijzen van besmette bedrijven op basis van serologie.

Hoewel het nog niet zeker is dat konijnen ook mensen kunnen besmetten, is het risico van reservoirvorming wel aanwezig. Voedsters krijgen meerdere keren per jaar nieuwe jongen (+/-10 stuks per worp, draagtijd 30 dagen) en er is een voortdurende aanwas van nieuwe vatbare dieren. Zoals in het OMT-Z advies van 3 juni 2020 is aangegeven voor de nertsen maakt dit dat er een haard kan ontstaan waarin SARS-CoV-2 lang kan blijven circuleren met alle risico's van dien. Om die reden is het advies om in het geval van een besmet konijnenbedrijf het bedrijf te ruimen en uit voorzorg een beschermingszone rondom het bedrijf in te stellen. Dit mede omdat de konijnen bedrijfsmatig gehouden worden, er veel dieren op een bedrijf aanwezig zijn en er veel virus vrij zou kunnen komen. Konijnenbedrijven hebben mechanische ventilatiesystemen en we weten niet hoe het zit met verspreiding van virus in het milieu. Het is niet duidelijk hoe lang het zal duren voordat een verdacht bedrijf besmet verklaard, en vervolgens geruimd kan worden.

Konijnenbedrijven kennen een 2, 4 of 6 wekelijkse cyclus waarbij nieuwe konijnen geboren worden. Bedrijven zijn strak ingericht op het aantal konijnen en zij hebben geen ruimte om slachtrijpe konijnen lang op het bedrijf te houden. Soms kunnen zij de konijnen maar 2-3 dagen langer houden. Bij een vervoersverbod kunnen dan snel welzijnsproblemen ontstaan door overbevolking. De Gwvd biedt alleen grond voor een fokverbod indien dit is om verspreiding van het virus te voorkomen. Er is geen grond om op welzijnsproblemen een fokverbod in te stellen.